

У В О Д

Виталан интерес за сваку државу, за свако савремено друштво је обезбјеђење и заштита основних слобода и права човјека, независност и безбједност земље, те уставом утврђеног поретка. Та заштита се остварује на више начина, а у првом реду прописивањем одређених правила понашања која су обавезна за све, али исто тако предвиђањем појединих кажњивих понашања која се управо састоје у непоступању по унапријед утврђеним правилима (нормама), за које су предвиђене различите врсте мјера и санкција.¹

Једно од питања којем се у последње вријеме у цијелом свијету, па и на нашим просторима, посвећује велика пажња јесте, све чешћа појава насиља на спортским приредбама. Готово да нема земље у свијету која се, на неки начин, није сусрела са овим проблемом. Према томе, слободно можемо рећи да је ово један глобалан проблем, један свеукупан друштвени проблем, којем је потребно посветити велику пажњу. Одговоре на питања зашто долази до насиља на спортским приредбама, ко врши насиље, које су мјере за спречавање насиља на спортским приредбама и многа друга, даћу у наредном дијелу излагања. У уводном дијелу базираћу се на свеукупан проблем насиља на спортским приредбама.

Можемо слободно рећи да је ситуација, по питању овог проблема, у свијету алармантна. Све је већи број младих, па и одраслих који своју агресију и незадовољство искаљују на спортским приредбама. Све су различитији облици насиља на спортским приредбама, а готово да нема спортске приредбе у току које се не забиљежи неки инцидент. Још један велики проблем произилази из овога, што се насиље и навијачко понашање на неки начин дислоцирало. Нису само стадиони и спортска борилишта мјеста на којима се испољавају такви облици понашања, нити се то дешава само у вријеме одржавања спортских приредби. Данас се такви облици понашања појављују изван стадиона и далеко од стадиона, преносе се на улице града, тргове, кафиће.... Овакви облици понашање се дешавају и прије спортске приредбе, а и након ње.

¹ Стајић, Љубомир, Стевановић, Обрад: *Грађански нереди*, Полицијска академија, Београд, 1994. године

Ако се осврнемо на наше просторе, тачније на просторе бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, ситуација је додатно закомпликована ратним збивањима. Наиме, ради се о ситуацијама, када се у оквиру неког спортског такмичења састају двије екипе такмичара, који по националној структури припадају некада зарађеним странама бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије. Приликом таквих сусрета, бар што се тиче простора Републике Српске и Босне и Херцеговине у многим случајевима поистовјећују са ратним фронтима. Често су јако видљиве и осјетљиве међунационалне тензије, пропраћене националистички мотивисаним узвицима, паролама и транспарентима који су се користили у току грађанског рата у Босни и Херцеговини. Спортски терени на којима влада таква атмосфера, више подсећају на ратне фронтове него на спортске приредбе. Сурова је реалност да је спорт на овим просторима постао сјена сопствене стравичности. Чињеница је да је проблематика насиља на спортским приредабама условљена менталитетом који је оптерећен пређашњим збивањима на простору бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, те да постоји велика доза међунационалне мржње и нетрпељивости, рјеђе у редовима самих спортских такмичара, а далеко чешће у редовима осталих учесника и посматрача спортских догађаја.

Међу посебно значајним облицима дјеловања државе свакако се налази обезбјеђење и унапређење стања опште безбједности у друштву, а посебно личне и имовинске безбједности грађана. Заштита личних слобода и права грађана обухвата заштиту живота, тјелесног инегритета, здравља и интегритета личности уопште. Заштита имовинских права обухвата низ мјера, радњи и поступака које су првенствено усмјерене на заштиту и обезбјеђење имовинских права и интереса грађана као појединаца, али и цијеле друштвене заједнице.

Угрожавање основних људских права и личних слобода се одвија у свим сферама људске заједнице при чему су захваћене категорије становништва свих узраста. Једна од најчешћих области друштва која је угрожена повредама прописаних норми понашања јесте област јавног окупљања већег броја лица на

јавном мјесту. Међу њима су најчешће и приредбе на којима долази до хулиганског и насилног понашања.²

Насиље и недолично понашање на спортским приредбама је појава која има значајан утицај на цјелокупно стање у друштву. Спортске манифестације утичу на свијест људи што проузрокује разна негативна понашања и изван спортских терена. Та понашања су углавном неприхватљива за свако цивилизовано друштво. Овај друштвени феномен у коме значајно мјести заузимају млади, доноси са собом нове појавне облике насиља који су све бруталнији и суровији. Није ријетка појава да као посљедицу насиља и недоличног понашања на спортским приредбама имамо и смртно страдала лице. Најновији примјер се десио на утакмици еквадорског фудбалског шампионата када је непознати навијач бацио пламтећу бакљу у публику и погодио једанаестогодишњег дјечака. Дјечак је искрварио на путу до болнице и преминуо, а утакмица је одиграна јер су одговорни за обезбјеђене, на челу са делегатом, процјенили да би било немогуће контролисати реакцију више од шездесет хиљада људи колико је било на стадиону.³

Због свега наведеног, јасно је колики значај има ова појава за друштво у цјелини и колики је значај борбе против ове друштвено негативне појаве.

С тим у вези, посебан значај за обезбјеђење, успостављање и уредно одржавање стања безбједности у друштву имају прописи који се односе на спречавање насиља на спортским приредбама. Ова материја је у позитивно-правном систему Босне и Херцеговине уређена енитетским прописима, док је у складу са програмом рада Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине још давне 2007 године израђен Нацрт Закона о спорту у Босни и Херцеговини.

У Републици Српској је у примјени Закон о спречавању насиља на спортским приредбама. Овим законом се уређују мјере за спречавање насиља и недоличног понашања на спортским приредбама, мјере за обезбјеђење заштите гледалаца, играча и других учесника спортских приредби и стварање услова који спречавају, сузбијају и санкционишу неодговорно понашање, нереди и насиље, прије, за вријеме и након спортских приредби, те стварање услова да спортске и друге приредбе што више

² Коковић, Драган : *Доба насиља спорта*, Нови Сад, 1990.године

³ Врцан, Стеван : *Спорт и насиље данас у нас*, Напријед, Загреб, 1990.године

доприносе квалитету живота грађана и омладине, као и обавезе организатора и овашћених надлежних органа у спровођењу тих мјера.⁴

Доношењем овог Закона нормативно је обезбијеђено ефикасније сузбијање насиља на спортским манифестацијама, те с тим у вези ефикасније предузимање прекршајних санкција из ове области. Надзор над спровођењем овог закона врши Министарство унутрашњих послова Републике Српске. Обезбјеђење спортских дешавања улази у ванредне послове обезбјеђења полиције приликом чега се примјењује посебна тактика, посебна средства и уређаји, посебно обучени кадрови полиције и слично. Имајући у виду потребу да се новим, савременим начином, примјеном постојећих домаћих, али и иностраних искустава уреди материја спречавања насиља на спортским приредбама важно је приступити прецизирању и употпуњавању појединих постојећих рјешења, с циљем остваривања додатних услова и претпоставки за обезбјеђење још већег степена личне и имовинске безбједности грађана у овој области, те на тај начин и укупног стања безбједности у друштву у којем живимо.

С тим у вези почетком 2010 године, донесене су измјене Закона о спречавању насиља на спортским приредбама, гдје је у члану 5. закона наведено да ће се за сва друга питања која нису уређена овим законом примјењивати одредбе Закона о јавном окупљању⁵ и Закона о спорту.⁶

У члану 21 став 2 и 3 казна затвора до шест мјесеци је укинута.

У члану 22. у ставу 1. законодавац је прописао новчану казну од 600КМ а казна затвора од 30 до 60 дана је укинута.

⁴ Закон о спречавању насиља на спортским приредбама ("Службени гласник Републике Српске, број. 14/04 и 13/10"),

⁵ Закон о јавном окупљању ("Службени гласник Републике Српске" број 118/08),

⁶ Закон о спорту ("Службени гласник Републике Српске" број 4/02,66/03 и 102/08).

У наведеном члану поред изречене новчане казне може се изрећи заштитна мјера забрана присуствовања спортским приредбама у трајању од шест мјесеци до једне године.

У члану 23.у ставу 1. казна затвора од 30 до 60 дана је укинута и замијењена је новчаном казном од 1000 КМ до 3000 КМ" а такође овим Законом предвиђена је забрана присуствовања спортским приредбама за вријеме трајања заштитне мјере.⁷

⁷ Закона о спречавању насиља на спортским приредбама ("Службени гласник Републике Српске" број 14/4 и 13/10).